

St. Patrick

Lezingen

- Jer. 31:31-34 (Een nieuw verbond)
- Joh. 12:20-33 (Als de graankorrel niet in de aarde sterft)

Homilie

Beste medegelovigen

Vandaag, 17 maart, is het Saint Patrick's Day, het feest van de Heilige Patricius, de patroon van Ierland. Patrick was een van de eersten die het christendom in Ierland binnenbracht en geldt als de grondlegger van de Ierse kerk. Hij kwam uit Groot-Brittannië en leefde rond het begin van de vijfde eeuw, een tijd waarin het Romeinse gezag ineens stortte en de Britse eilanden aan oorlog en chaos ten prooi vielen. En zoals dat vaak gebeurde: wanneer de staatsstructuren het lieten afweten, nam de Kerk het initiatief over. Later zouden vanuit Ierland en Groot-Brittannië missionarissen naar het Europees vasteland oversteken – denk aan Columbanus, Foillan, Willibrord, Bonifatius – om bij ons het christendom nieuw leven in te blazen. Ik vermeld dit even omdat hier om 11.15 uur een gelegenheidsconcert van Ierse muziek zal doorgaan.

Inmiddels is Pasen in aantocht. De Paasmaan staat al aan de hemel. Vorige zondag, 10 maart, was het nieuwe maan, voor de moslims het signaal om diezelfde avond de ramadan in te zetten. Wij, van onze kant, kijken uit naar de volle maan op maandag 25 maart, de eerste volle maan van de lente. Op die dag is er 24 uur lang licht, twaalf uur zon en twaalf uur maan, een dag vol symboliek. Volgens de richtlijnen van het Concilie van Nicaea (325) vieren christenen het Paasfeest op de zondag daarna. Wij doen dat dus niet op de dag van de volle maan zelf, omdat het lege graf van Jezus werd ontdekt op de zondagmorgen na het Joodse Pesach (Paasfeest). Dat gebeurde naar alle waarschijnlijkheid op zondag 9 april 30 (of – minder waarschijnlijk maar niet onmogelijk – op 5 april 33). Kijk dus in de komende dagen met Uw kinderen of kleinkinderen alleszins naar de avondhemel en vertel hun over de betekenis van de wassende Paasmaan: het zijn dingen die ze nooit zullen vergeten.

Anders dan in het Westen, vieren de meeste oosterse christenen Pasen pas over vijf weken, nl. op zondag 5 mei. Dat hoeft ons absoluut niet te verwonderen. De reden is dat velen onder hen zich voor kerkelijke aangelegenheden nog altijd richten op de kalender van Julius Caesar, die 13 dagen achterloopt op de onze. Dat is een gevolg van een correctie die bij ons in 1582 werd doorgevoerd door

paus Gregorius XIII. Onthouden we alleen dat die afwijkende Paasdatum een zuiver kalenderprobleem is, dat echter moeilijk op te lossen valt.

Wat we vandaag uit het Johannesevangelie vernemen, speelt zich af in de allerlaatste dagen van Jezus' aardse bestaan. Met het uur voelen we de spanning stijgen. Joden vanuit heel het land, en ook van ver daarbuiten, zijn voor het Paasfeest in Jerusalem samengestroomd. Voor Jezus zal het Zijn laatste Pasen zijn. De Paasdag zelf, 15 nisan (bij ons 8 april in dat jaar), zal Hij trouwens niet meer meemaken. In de voorafgaande namiddag, enkele uren vóór de Joden aan hun Paasmaal beginnen, zal Hij worden gekruisigd.

Pontius Pilatus, de Romeinse prefect, die normaal in de administratieve hoofdstad Caesarea-aan-Zee verblijft, is met een legerafdeling al in Jerusalem aangekomen. Hij wil mogelijke rellen onmiddellijk het hoofd kunnen bieden, want de mensen zijn nerveus. Inmiddels lijkt Jezus, enkele dagen voordien triomfantelijk binnengehaald, olie op het vuur te gooien. Denk aan de uitdrijving van de kooplieden uit de Tempel. Het maakt de Joodse autoriteiten erg ongerust. Maar Jezus zet door.

Enkele Grieken, zo hoorden we daarnet, klampen Philippos en, langs hem, Andreas aan om bij Jezus te worden geïntroduceerd. Dat ze precies deze apostelen eruit pikken, is niet verwonderlijk: Philippos en Andreas dragen perfect Griekse namen en komen beiden uit Bethsaïda, een dorp in het noordelijk gelegen Galilea, waar vele bewoners tweetalig Aramees-Grieks zijn. Daarom kunnen ze voor ideale tussenpersonen doorgaan. De Grieken in kwestie willen blijkbaar iets meer te weten komen over Jezus' leer of verlangen Hem gewoon eens te zien. Of misschien willen ze Hem om een gunst vragen, een genezing bijvoorbeeld. Het gaat om Griekssprekende Joden of proselieten (bekeerlingen), of wellicht zelfs om niet-Joden, heidenen, meerwaardezoekers met belangstelling voor het jodendom, want zo liepen er velen rond in die tijd. Misschien wil Johannes met dit bericht subtiel aangeven dat nu vele Joden Jezus dreigen ontrouw te worden, heidenen hun plaats beginnen in te nemen en dat meer en meer zullen doen. Wie zal het zeggen?

Jammer genoeg krijgen we op deze vragen geen antwoord en blijven de nieuwsgierige Grieken eveneens op hun honger zitten, want Johannes verliest de draad van zijn betoog en concentreert zich verder op het optreden van Jezus. We weten dus niet of er effectief een ontmoeting heeft plaatsgehad, want Jezus wordt omstuwd door mensen die Hem allemaal willen horen of aanraken. Blijkbaar in het besef van wat Hem allemaal te wachten staat, wil Jezus nog vlug een paar zaken op scherp stellen. Daarbij geraakt Hij – zoals Johannes uitdrukkelijk weergeeft – sterk geëmotioneerd, iets wat we van Hem helemaal niet gewoon zijn. 'Voorwaar ik zeg U: Als de graankorrel niet in de aarde valt, blijft hij alleen; maar als hij sterft, brengt hij veel vrucht voort. Wie zijn leven bemint, verliest het; maar wie zijn leven in deze wereld haat, zal het ten

eeuwigen leven bewaren. Wil iemand Mij dienen, dan moet hij mij volgen; waar Ik ben, daar zal ook mijn dienaar zijn.' Het zijn woorden die we allemaal ergens in ons achterhoofd hebben opgeslagen en die nu weer naar boven komen. En dan zegt Jezus, met een duidelijke allusie op wat er te gebeuren staat: 'Wanneer Ik van de aarde zal zijn omhoog geheven, zal Ik allen tot mij trekken.' Hierbij verwijst Hij zowel op Zijn – letterlijke – verheffing aan het kruis als op zijn – symbolische – verheffing bij de verrijzenis, een verheffing waaraan wij allen zullen deelhebben: 'Ik zal allen tot mij trekken.' Volgens Johannes hoorde men op dat moment een soort gedruis, een gedruis waarin sommigen een goddelijke interventie zagen.

Het zijn allemaal uitspraken die ook nu nog het overwegen waard zijn. En welke periode is daartoe beter geschikt dan de Vastentijd? Het is jammer – maar het is nu eenmaal zo – dat wij vandaag de moslims als voorbeeld moeten nemen (en niet omgekeerd) om te weten wat zo'n periode inhoudt en hoe wij die het best kunnen beleven. Want naast het eigenlijke vasten staan gemeenschapsopbouw, familiesolidariteit en geloofsverdieping op de voorgrond. Wanneer men het dan niet doet, wanneer dan wel?

Vasten biedt onder meer de gelegenheid de rommel op te ruimen, rommel die vaak onopgemerkt in ons leven is binnengeslopen, zodat we ons kunnen bezighouden met wat er werkelijk toe doet. Dat geldt zowel voor ons persoonlijk leven als voor dat van onze Kerk en onze burgergemeenschap.

Ik moest daar dezer dagen aan denken toen pers (DS 8-3-2024) en radio/TV uitgebreid verslag brachten over een Vlaamse onderwijsdelegatie die in een achtergestelde wijk van Birmingham een school was gaan bezoeken waar – stel je voor! – orde en tucht, intellectuele ambitie en culturele excellentie opnieuw als topprioriteiten golden en daarbij moest vaststellen hoe deze nieuwe aanpak, die in feite een heel oude aanpak is, al vlug zijn vruchten had afgeworpen en alle leerlingen, ook de minder begaafde, op een hoger niveau had getild. De ongeveer verbazing van deskundigen die zich al lang schenen te hebben verzoend met wat men bij ons de “zesjescultuur” is gaan noemen, was hartverwarmend. Hopelijk zijn politiek en beide grote onderwijskoepels nu wakker geschud.

Onwillekeurig gingen mijn gedachten naar de sputterende christelijke gemeenschappen in onze Lage Landen en, bij uitbreiding, in heel de westerse wereld. Ook zij zijn toe aan een grondige herbronning en moeten dringend komaf maken met hun religieuze zesjescultuur. Zij dreigt immers niet alleen die geloofsgemeenschappen, maar heel de maatschappij te ondergraven. Ook voor godsdienst is niets zo dodelijk als georganiseerde middelmatigheid.

Opnieuw moet onze Kerk – ook op plaatselijk vlak – een lichtbaken worden en een uitdaging, het zout van de aarde, de stad op de berg. Alleen zo zullen we in staat zijn ons verbond met God te hernieuwen, een verbond dat ook een verbond met de mensheid inhoudt en waarbij Gods Wet weer in onze harten gegrift staat, zoals beschreven bij onze goede, oude en getormenteerde profeet Jeremia (Jer. 31:33), die er vergeefs op bleef hopen. Meer wil ik daarover niet zeggen.

Ondertussen wens ik U allen een aangenaam feest van Saint Patrick!

© Hans.hauben@kuleuven.be